

Vyrovnaná cesta, II.

Cesta spravedlivých je přímá, neboť ty sám, spravedlivý a přímý Bože, mu ji vyrovnáváš. Ano, Pane, rádi kráčíme po cestách tvého zákona a toužíme oslavit tvoje jméno. V našich srdcích plane touha po tvé lásce a slávě. (Iz 26, 7–8)

Hlas volajícího na poušti zve k vyrovnání stezek, zasypání děravých silnic a odstranění bariér v cestě. Pán přichází a touží se setkat (srov. Mt 3, 3). Až betlémské Dítě dospěje, bude s nebývalou lehkostí přistupovat k lidem, kteří jsou za zdmi předsudků a ploty sociálního vyloučení. K tomu vybidne i své následovníky (Mt 25, 31–46): vnášet Boží spravedlnost a milosrdenství do života všech lidí.

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

Víme, že Boží Syn přišel a dal nám rozum, abychom poznávali pravého Boha. My jsme v tom pravém Bohu skrze jeho Syna Ježíše Krista. On je pravý Bůh a věčný Život. (1 Jan 5, 20)

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Je na vašem životě *viditelně patrné*, že jste „ponořeni v Krista“?

Jak by mohla vypadat zdravá mariánská úcta, bez pohoršení?

Co od svého křesťanského života očekáváte v kalendářním roce 2021?

Starobylý titul východní křesťanské tradice **Matka Boží** (řec. *Theotokos*; rus. *Bogorodica*; čes. *Bohorodička*; lat. *Dei genatrix*) vztahující se k Panně Marii má v první řadě výpovědní hodnotu o jejím synu. Ještě v 5. století byla Ježíšova identita živě diskutována: pokud je Bohem, do jaké míry je také člověkem? Vševědoucí Bůh v zapomnětlivém člověku? Božská mysl pohlcuje lidský intelekt? Může všemohoucí Bůh prolít na kříži svou krev a zemřít? Není lepší říkat Marii Kristorodička? – Diskuzi efezského koncilu (431) nyní nelze shrnout do dvou vět. – Titul *Bohorodička* říká, že Ježíš se narodil jako úplný člověk i úplný Bůh (viz vyznání víry) a vyvrací i názor, že se Bohem stal někdy později (např. při ponoření do řeky Jordánu, Lk 3, 21–22). ☛ Dějiny židovské **obřízky** nejsou přímočaré. Její starozákonní teologická interpretace se vztahuje k Abrahámovi a uzavření *smlouvy* mezi Hospodinem a jeho rodem (Gn 17; Sk 7, 8). Krev je znamením životnosti jakékoli smlouvy – viz pülení zvířat (Gn 15, 10); obřízka (Gn 17); konzumované manželství (zvyk bílého prostěradla); Ježíšův kalich: „To je krev nové smlouvy.“ (Mt 26, 28). Po obřadu se předkožky běžně pohřbívaly; osud té Ježíšovy je barvitější. Literatura sice hovoří o 13 městech s autentickou relikvií Předkožky Krista Pána, v 17. století však Leo Allatius usuzoval, že po Kristově nanebevstoupení se z ní tajemně stal jeden z prstenců planety Saturn.

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...“

Proč? „tvůj Syn se v těle Marie Panny stal člověkem;“
v tvých očích lidská síla a společenské postavení nic neznamenají;“

Co? „ať prokazujeme úctu lidskému tělu a těšíme se z jeho krásy;
ať promýšlíme Boží slovo a konkrétním životem ho vnášíme do svého okolí;“

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

Marii oslovuje anděl Gabriel, pastýři i stařec Simeon. Je zaskočená a cítí obavy. „Uchovávala to ve svém srdci a rozvažovala o tom.“^{1k 2, 19} Marie uvažuje nad Božím slovem, uchovávala ho ve svém srdci a hledá jeho smysl ve svém každodenním životě – proto je učitelkou modlitby. *Stává se Boží Slovo v našem životě tělem, aby přebývalo mezi námi?*^{Jan 1, 14} Nespokojíme se s povrchní poznámkou: „Jiní tomu rozumějí jinak.“? Ceníme si obdivuhodného způsobu, kterým Písmo oslovuje každého z nás jednotlivě?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajicnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očist' mě od hříchu.“

V: Pravdivě a bezprostředně svědčíš o nebeském Otci, Pane:
smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Podle Marie Panny ses stal člověkem, Kriste:
smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Tvé Jméno přináší požehnání všem národům, Pane:
smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,
odpuš' nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Sláva na výsostech Bohu
a na zemi pokoj lidem dobré vůle.
Chválíme tě. Velebíme tě. Klaníme se ti.
Oslavujeme tě. Vzdáváme ti díky pro tvou velikou slávu.
Pane a Bože, nebeský Králi, Bože, Otče všemohoucí.

Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste.
Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce.
Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi;
ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby.
Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.

Neboť ty jediný jsi Svatý, ty jediný jsi Pán,
ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste,
se svatým Duchem ve slávě Boha Otce. Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme vlastníma očima viděli, co jsme bedlivě pozorovali a čeho se naše ruce dotýkaly – to vám zvěstujeme: Slovo života. Ten Život byl zjeven. My jsme ho viděli a svědčíme o něm. Zvěstujeme vám věčný život, který byl u Otce a nám byl zjeven. (1 Jan 1, 1–2)

Děti Izraele putují pouští. Hospodin jim na Sinaji daroval moudrost svobodného života, Tóru. Skutečně ji přijmou do svého srdce? Nestane se jim dalším zákonem, kterému budou otročit? Důležitým tématem celého izraelského společenství je čistota, kultická i hygienická. Lidé s nakažlivou nemocí (Nm 5, 1nn) nebo tělesně nevěrní (Nm 5, 11nn) nemají v táboře a před Hospodinem, co dělat. Naopak nazírové, zsvěcenci (např. Samson, Sdc 13, 7; Jan Křtitel, Lk 1, 15; apoštol Pavel, Sk 18, 18), mají zvláštní důstojnost (Nm 6, 1nn). Celý „dům Izraele“ se má těšit z Božího požehnání a Hospodinovy přítomnosti ve Stanu setkávání (Nm 3, 10).

(V – Vypravěč; H – Hospodin)

Úryvek ze čtvrté knihy Mojžíšovy.

6, 22–27 (BOG2+jäg)

Kněžské požehnání: 6, 22–27

V Hospodin řekl Mojžíšovi:

H „Promluv k Áronovi a jeho synům: Tak budete žehnat Izraelitům:

«Ať tobě Hospodin požehná a ochraňuje tě!

Ať tobě Hospodin ukáže svou jasnou tvář a je ti milostivý!

Ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a daruje ti pokoj!»

Budou vzývat moje jméno nad Izraelity a já jim požehnám.“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Hospodinův anděl prošel Egyptem a prvorození se rozechvěli (Ex 12, 29). Krev beránka, kterou byly pomazány dveře domů synů a dcer Izraele, však byla znamením spásy (Ex 12, 22). Že by krev měla skutečně takovou moc? Těch pár kapek krve při obřízce na znamení Abrahámovy spravedlnosti má být na věky živou památkou na beránkovu hostinu (Ex 12, 48) a cestu svobody izraelského národa.

(E – Evangelista)

Úryvek evangelia podle Lukáše.

2, 16–21 (BOG+jäg)

Narození Ježíše: 2,1≈20

E Pastýři spěchali do Betléma a našli Marii a Josefa i děťátko položené v jeslích. Když ho uviděli, vypravovali, co jim bylo o tom dítěti pověděno. Všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co jim pastýři vyprávěli. Maria však to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom.

Pastýři se zas vrátili. Velebili a chválili Boha za všechno, co slyšeli a viděli, jak jim to bylo řečeno.

E Když uplynulo osm dní a dítě mělo být obřezáno, dali mu jméno Ježíš, jak ho nazval anděl, než bylo počato v mateřském lůně.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Josef s Marií se během synovy obřízky dívají na *mohela* a před očima se jim odehrávají dějiny izraelského národa, počínaje Abrahámem. Všechna ta vyprávění, kdy Hospodin Bůh vstupoval do života lidí; jak jim daroval svobodu a nadějnou budoucnost; jak se je snažil vést k moudrosti, aby si tu svobodu i naději uchovali... Svému synovi při té příležitosti dávají jméno Ježíš (hebr. *Jehošua*, čes. *Jozue*; *Bůh zachraňuje*), jak jim doporučil anděl. Měl k tomu nějaký zvláštní důvod? Jozue? Mladí rodiče vzpomínají na dávné příběhy *proroka* Jozua. Sám Hospodin ho po Mojžíšově smrti pověřil, aby vedl vyvolený národ do Zaslíbené země (Joz 1, 1–2). „Přikazuji ti: Buď silný a statečný, neboj se a nestrachuj, neboť Hospodin, tvůj Bůh, je s tebou, kamkoli půjdeš.“, zněla tehdy slova Boha Izraele (Joz 1, 9). A první věc, kterou Jozue nařídil po překročení Jordánu? Ani jeden ze synů Izraele už osobně nezažil Egypt, narodili se v poušti a nebyl nikdo, kdo by je obřezal. Jozue si zhotovil pazourkové nože a u Gibeat-aralot (čes. *Návrší předkožek*) je všechny „připravil“ na slavení prvního Pesachu, beránkovy hostiny, v Zaslíbené zemi (Joz 5, 3–12). Označil syny Izraele věčnou pečetí Hospodinovy smlouvy. „Že by se ten dávný příběh stal životní inspirací i mému synu? V galilejském Nazaretě?“, rozvažuje Marie o slovech nebeského posla.

Dali mu tehdy jméno *Ježíš* (to znamená *Bůh zachraňuje*). O mnoho let později apoštol Pavel v jednom svém listě připomíná raněkřesťanský hymnus: „Bůh mu dal jméno nad každé jiné jméno, takže při Ježíšově jménu musí pokleknou každé koleno na nebi, na zemi i v podsvětí.“ (Flp 2, 9–10). Ježíšovo jméno přináší úctu a požehnání. Kdysi Áronovi potomci přednášeli kněžské požehnání vzýváním Hospodinova jména (Nm 6, 24–26). V některých komunitách se takto dobrořečilo dětem v závěru obřadu zasvěcení prvorozených synů Hospodinu (Lk 2, 23; Ex 13, 2). Malý Ježíš byl příjemcem, aby se později sám stal dárce všeoobjímajícího požehnání.

Osmí den po svém narození dostává Josefovo anonymní dítě své jméno (Lk 3, 23). Na svém těle od té doby ponese i viditelné znamení Hospodinovy věrnosti. Ani na kříži tak nemusí nepochybovat o blízkosti svého nebeského Otce: „Otče, *do tvých rukou poručím svého ducha!*“^{21,31,6} A po těch slovech vydechl naposled.“ (Lk 23, 46; ono „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ je pouze u Mk 15, 34; Mt 27, 46). A co s tím vším má společného jeho matka Marie? Ten den byla po porodu stále v ústraní (srov. Lv 12, 4). Její syn se však konečně stal plnohodnotným synem Izraele; synem, který za mnoho let zpečetí novou Hospodinovu smlouvu větším než malým množstvím krve. O tom všem však Marie zatím nemá tušení (Lk 2, 19.33.50). Nyní prožívá „obyčejnou“ mateřskou radost. Již dnes už může ve svém náručí pochovat dítě, plod své důvěry Bohu: „Ať se stane podle tvého slova.“ (Lk 1, 38b). Přijímá srozumitelný úkol: darovat mu plnohodnotný domov; prostředí, kdy by mohl vyrůstat, sílit, nabírat moudrost.

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

Kdo Boží slovo zachovává, v tom je Boží láska opravdu přivedena k dokonalosti. Podle toho můžeme poznat, že jsme v Kristu. Kdo tvrdí, že v něm zůstává, má se i sám jít životem tak, jak chodil on. (1 Jan 2, 5–6)

Apoštol Pavel se obrací na křesťany: „Ti, kteří se dávají obřezat, se rádi chlubí svým tělem. Já se nechlubím ničím jiným než křížem našeho Pána Ježíše Krista. Vždyť ani obřízka nic není, ani neobřezanost. Záleží jen na novém stvoření ze křtu.“^{srov. Gal 6, 13–15} Tváří v tvář Ježíšovu vzkříšení ztratilo starobylé znamení svůj smysl. „V Kristu Ježíši totiž nezáleží na obřízce nebo neobřízce, ale na víře, která se projevuje láskou.“^{Gal 5, 6}

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřižován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímluvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1–2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímluvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď, Pane Ježíši!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, za zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětlivi můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

*Co jsme tedy viděli a slyšeli, zvěstujeme i vám, abyste i vy měli s námi společenství. Naše společenství je totiž s Otcem a jeho Synem Ježíšem Kristem.
(1 Jan 1, 3)*

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Podle áronského požehnání: (Nm 6, 24–26)

„Hospodin ať nám žehná a ať je vaší stráží.

Ať nad námi rozjasní svou tvář a smiluje se nad námi.

Ať k nám svou tvář obrátí a daruje nám [do nového roku] svůj *šalom*.“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

Četli jim z knihy Božího zákona, vykládali a vysvětlovali smysl, aby posluchači rozuměli tomu, co se četlo. Lid plakal, jak slyšel Tóru. „Rozejděte se, jezte slaninu cestou a pijte sladké víno. A rozdělte se s tím, který sám nemá nic připraveno! Dnešní den byl zasvěcen našemu Pánu. A nesmutněte! Vždyť radost z Hospodina je vaší silou!“ (Neh 8, 8.9b.10)